

Naturtjek på økologiske bedrifter

Hos: Henrik Nielsen

Naturtjek er udarbejdet af: Linda Udklit, Agri Nord

SEGES

STØTTET AF
Fonden for **økologisk landbrug**

Hvordan fungerer Naturtjek?

Med udgangspunkt i besøget, foreslår vi her nogle fokuspunkter, hvor det enten handler om at bevare en naturværdi, eller hvor noget kan gøres anderledes for at højne naturværdien på arealet.

Vi har vægtet tiltag og arealer på en skala fra 1 til 10 stjerner, hvor mange stjerner betyder "god naturværdi, og her får man mest natur for pengene" – så her er det vigtigt at prioritere din naturindsats. Ikke alle arealer eller tiltag kan score 10 point.

Ved beskrivelsen af et fokuspunkt vil der muligvis være stjerner som er lysere i farven, disse stjerner indikerer et forbedringspotentiale, som kan indfries hvis anbefalingen følges. De lyse potentiale-stjerner er ikke angivet på oversigtskortet.

Anbefalingerne er generelt gældende, så selvom vi tager udgangspunkt i nogle specifikke steder på bedriften - f.eks. et læhegn – så gælder vores råd også for de andre læhegn som findes på matriklen.

Det er selvfølgelig helt frivilligt om anbefalingerne bliver fulgt.

God fornøjelse!

SEGES

Kort om projektet

Formålet er at afprøve et konkret værktøj i form af et 'Naturtjek', der skal synliggøre hvor og hvordan du som landmand kan gøre en særlig indsats for at højne natur og biodiversitet på din bedrift. Projektet skal give dig mere viden om, hvor dine vigtigste naturværdier er, og give dig konkrete forslag til, hvad du kan gøre for at beskytte, forbedre og udvide din natur.

Bedriftsoversigt og fokuspunkter

1. Overdrev
2. Mose/pilekrat
3. Stendynger
4. Gravhøj
5. Dødt ved
6. Blottet mineraljord
7. Jorddige
8. Vandløb
9. Eng
10. Skov

SEGES

1. Overdrev og overdrevslignende græsareal

Generelt: Gamle overdrev er noget af det mest værdifulde natur man kan have på sin bedrift. Det er en lysåben naturtype, som gennem mange år er blevet afgræsset af f.eks. kvæg eller heste. At naturtypen holdes lysåben giver bedre plads til mindre konkurrencedygtige, lave urter, som ellers ville have svært ved at etablere sig. Med optimal pleje, kan der opstå fine mosaikker af bart sand, mosser, lave og høje urter, buske, større vedplanter og enkeltstående træer. Gamle overdrev er således nogle af vore mest artsrige naturtyper. Store fritliggende sten på gamle overdrev er ofte et tegn på at arealet aldrig har været under plov.

Specifikt for bedriften: Vi gik over et meget artsrigt, overdrevslignende græsareal. Arealet havde en god struktur, med halvlång vegetation, mange blomster og småbuske, samt enkelte små tuer. På daværende tidspunkt (primo juni) var dyrene endnu ikke kommet på arealet. Blomsterne tilbyder nektar til sommerfugle, bier og andre insekter. De små buske er med til, at skabe små partier omkring sig, med læ og varme, til fordel for bl.a. sommerfugle. Mark 65-0, ved engen, er beskyttet overdrev. Her græssede køerne allerede. Der var mange blomster, hvidblomstrende buske, trampestier/"terrasser" og pletter med bar mineraljord, der netop er den ønskede mosaikstruktur. På daværende tidspunkt var arealet på nippet til, at være lidt hårdt græsset med hensyn til blomster og insekter. Begge arealer rummede mange og gode arter, som også indikerer lang kontinuitet og lav næringsstofførsel. Vi har derfor givet 7 ud af 10 mulige point for dette naturelement. Det er over middel, men med mulighed for, at det kan blive endnu bedre med alderen og den helt optimale pleje.

Anbefaling: Det sydvendte areal har potentiale til, at blive et godt overdrev. Anbefalingen er, at fortsætte plejen med kreaturgræsning. Hav så lavt græsningstryk som muligt, så der efterlades blomster til sommerfugle og andre insekter. Start om muligt græsningen meget tidligt i foråret, f.eks. med blot 2 dyr, allerede fra ultimo marts/primo april. Gødningsbillerne, som efterhånden bliver mere og mere sjældne, har brug for *frisk* gødning allerede fra det tidlige forår når de kommer frem, og til sent efterår/vinter, når temperaturerne igen bliver lave og de skal overvintre. Især er en varm, sydvendt skråning et fantastisk levested for både møgbiller og andre varmeelskende insekter. Høj naturværdi vil samtidig give mulighed for at søge ekstra tilskud til græsningen. Anbefalingen til græsningstryk og –sæson gælder ligeledes for overdrevsarealet, som ligger i tilknytning til engen (mark 65-0).

SEGES

Blåhat (midt i billedet) omgivet af et i øvrigt rigt blomsterflor (fin kløver, lancet vejbred, vikke, kongepen m. fl.)

Overdrevsstrukturer

2. Mose/pilekrat

Generelt: I en tilgroet mose er der masser af føde til insekter og svampe. Blomsterne i pilen er, i det tidlige forår, en meget vigtig fødekilde for de første flyvende insekter/bestøvere, hvor der endnu ikke er meget andet der blomstrer. Masser af døde buske og træer giver mulighed for en meget høj artsrigdom af organismer, som lever af at nedbryde dødt ved. Faktisk har man for nyligt fundet ud af, at gamle pilekrat er en af de allermest artsrige naturtyper vi har i Danmark.

Specifikt for bedriften: På ejendommen findes et relativt stort (godt 6 ha), tilgroet moseareal, som en del af en mosaik, i forbindelse med bl.a. en eng, Snæbum bæk og det tidligere nævnte overdrevslignende græsareal. Der er ikke længere nogen drift, pleje eller anvendelse af mosearealet, bortset fra jagten. Elementet får 7 ud af 9 stjerner. Det skyldes, at det i en vis grad er næringsstofpåvirket og hydrologien i området ikke er naturlig, ligesom kvaliteten kan blive endnu bedre med alderen. Men alt i alt et rigtigt værdifuldt naturelement på bedriften, med en god størrelse og i superfin sammenhæng med de omkringliggende naturtyper/elementer.

Anbefaling: Anbefalingen for denne naturtype vil være, at genskabe naturlig hydrologi, og undgå tilførsel næringsstofpåvirket drænvand, men det er naturligvis et vidtgående tiltag. Hvis det ikke er risikabelt for kreaturerne, kan man eventuelt fjerne hegnet omkring mosen. Ved at lade dyrene få adgang til mosen, også selvom de evt. kun færdes i begrænsede områder, skabes forstyrrelser i form af tramp, dyrevexler, små lysåbne pletter med læ, skader på træer og bark mv. Dette sker muligvis allerede i nogen grad pga. vildtet. Samtidig vil det formentligt medvirke til, at skabe en mere gradueret overgang mellem det bevoksede og det lysåbne omkring. Alt sammen vil bidrage til, at skabe endnu flere levesteder og endnu højere biodiversitet.

Veludviklet gammelt pilekrat, med høj biodiversitet. I forgrunden ses dog bl.a. mange brændenælder, som indikerer en næringsstofpåvirkning

Hegnslinjen skaber en brat overgang mellem lysåbent og bevokset

3. Stendynger

Generelt: Et stendige eller en stenbunke fungerer som levested for en bred vifte af organismegrupper. Insekter kan bo i huller mellem stenene, planter og mosser kan spire i sprækker og revner, og mange sjældne sten-boende laver stortrives på især solbeskinnede og fritliggende stenbunker/-diger. Man bør give plads til at stenene bliver til levesteder og med tiden bliver smukt patinerede af de mange vækster.

Specifikt for bedriften: I tilknytning til tidligere nævnte mosaik af overdrevslignende græsareal, mose med gammelt pilekrat mv. lå flere stendynger. Nogle bunker lå mere soleksponeret end andre. De varme, solbeskinnede bunker er umiddelbart at foretrække, men fordi der findes flere i området, giver det en fin variation af leve- og overvintringssteder, at nogle også ligger i skygge. Jo ældre bunkerne er, og flere arter og små flora/fauna samfund der etablerer sig i/omkring dem, jo højere biodiversitetsmæssig værdi vil de udgøre. Bunkerne ligger rigtigt godt i sammenhæng med førnævnte elementer og er med til at skabe en stor variation af levesteder i området. I sig selv har vi givet stenbunkerne 5 ud af 7 mulige point. Værdien vil, som med det meste andet, når det gælder god natur, blive højere med alderen.

Anbefaling: Lad endelig stenbunker ligge. De er et fremragende leve- og overvintringssted for forskellige dyr og organismer. Her vil f.eks. firben, og krybdyr i øvrigt, elske at sole sig, jage og samtidig hurtigt kunne finde skjul, ligesom bunken bruges til overvintring. Det er rigtigt fint, at der med tiden også indvandrer små planter/blomster og mindre træer/krat i bunkerne. Vær dog gerne opmærksom på eventuel næringsstofpåvirkning, så de ikke helt forsvinder i høje stauder, og mister deres værdi som levested for f.eks. de varmeelskende små krybdyr. Vær også opmærksom på ikke, at tilføje sten til de samme bunker igen og igen. Etabler gerne bunkerne af én eller få omgange, således der efterfølgende er ro til, at naturen kan indfinde sig. F.eks. Er det svært for langsomt voksende arter som mosser og laver, at etablere sig, når der kontinuerligt tilføres sten oveni bunken. Et alternativ kan være, at tilføre nye sten i forlængelse, således bunken bliver længere/bredere, men ikke højere og højere.

Solbeskinnet stendynge er fremragende leve- og overvintringssted for f.eks. firben

4. Gravhøj

Generelt: Gravhøje og andre gamle gravanlæg har typisk ikke være omlagt i rigtig mange år, og kan med deres bakkede struktur, tilføje noget variation til et ellers fladt landskab. Vegetationen på gravhøje og andre gamle strukturer er typisk et levn fra et mere artsrigt landskab, og man kan ofte finde rester af gamle overdrev eller hede. Mange gravanlæg har store fritliggende sten som kan være hjemsted for et utal af sjældne mosser og laver.

Specifikt for bedriften: En gammel rundhøj var under tilgroning. Tidligere havde køerne haft adgang til, at græsse den, men da de gjorde skade på gravhøjen måtte den frahegnes. Skaderne er forsøgt udbedret ved tilførsel af jord. Jorden har formentligt været mere næringsrig en den oprindelige hvilket kan ses på de arter, som har etableret sig. Frahegning har resulteret i, at den nu er under tilgroning med bl.a. træer, ligesom den ikke længere er synlig i landskabet. Vi fandt en enkelt lille lyngplante, som vidner om den tidligere vegetation. Som naturelement får den 3 ud af 8 mulige point, men med godt potentiale.

Anbefaling: Forslag til en mulig løsning kunne være, i samråd med rette vedkommende hos kommunen/Slots- og kulturstyrelsen, at finde en måde hvorpå dyrene kan græsse på gravhøjen engang imellem for at modvirke tilgroningen. Det skal ske uden at de dog har fri adgang hertil, med risiko for, at det bliver overgræsset eller de begynder f.eks. at skrabe i jorden, lægge sig/sandbade osv. Hav hegn omkring gravhøjen, men åben et led for dyrene, så de kan græsse den en enkelt-, eller blot en halv dag ad gangen, måske 2-5 gange i løbet af græsningssæsonen. I alle tilfælde bør der holdes afstand med landbrugsmaskiner og gødning (reglerne tilsiger en dyrkningsfri bræmme på minimum 2 meter). En meget kontrolleret græsning og en lidt bredere buffer omkring gravhøjen, hvor der ikke gødes, vil forventes at medvirke til, at den langsomt vil få mere præg af tidligere tiders vegetation, samt træde i karakter i landskabet igen. Måske kan en buffer tilpasses i bredden i forhold til markstørrelse og arbejdsbredde på bedriftens markredskaber. Det kan der være en økonomisk fordel i. Den gamle frøpulje af lyng m.m. vil formentligt stadig findes i jorden, klar til, at spire, hvis de rette betingelser indfinder sig igen. Det vil tage flere år og kræve stor tålmodighed. Hvis man vælger, at fælde nogle af træerne (stadig i samråd med kommunen/Slots- og kulturstyrelsen), er det meget vigtigt, at lade stub/rod stå. Hvis man trækker det op, vil rødderne ødelægge gravhøjen.

SEGES

Øverst: Rundhøj.
Skader genetableret ved tilførsel af jord.

Nederst: En enkelt lille lyngplante var stadig at finde på en anden side af rundhøjen.

5. Dødt ved

Generelt: Døde grene, stubbe og henlagte kvasbunker udgør vigtige levesteder for især insekter, svampe og små pattedyr og er generelt en mangelvare i det danske landskab. Derfor bør man altid lade dødt ved ligge, også efter en evt. beskæring, så man bibeholder de værdifulde levesteder som veddet udgør. Dødt ved omfatter også gamle ubehandlede træpæle, som ofte er af eg eller fyr. De huser ofte utroligt artsrige samfund af laver, svampe, mosser og insektlarver. Døde grene, stubbe og henlagte kvasbunker ligeledes. Opretstående, enkeltstående og soleksponerede træer og stammer er i særdeleshed et værdifuldt naturelement, da de ikke ses ret ofte i det danske landskab mere. De har typisk stået i vejen og er blevet fjernet af praktiske hensyn. Det betyder, at de arter, som kræver alle disse særlige betingelser opfyldt, har ganske få levesteder tilbage.

Specifikt for bedriften: På bedriften så vi enkelte væltede stammer/stubbe, som havde fået lov at ligge, samt opretstående dødt træ. Veddet befandt sig dels i skygge, dels soleksponeret, hvilket skaber en positiv variation i levestederne. De væltede stammer var tydeligt hullede og nedbrudt af insekter, som netop lever af, at spise og nedbryde dødt ved. Insekterne giver igen fødegrundlag for lidt større dyr, som f.eks. småfugle, som lever af insekterne. Der sås ligeledes opretstående, soleksponeret dødt ved/udgåede træer, som i særdeleshed er ønskeligt. Der sås desuden træer, som endnu var levende, men skadede af kørerne. Det er fint og ganske fremmende for biodiversiteten, og der må gerne være mere af alt det. Punktet dødt ved, får således 5 ud af 8 mulige point.

Anbefaling: Lad endelig dødt ved ligge. Det er som sagt en mangelvare i det danske landskab. Ved beskæring af f.eks. læhegn kan i ligge afklippede grene i en bunke under/i kanten af træerne. Det giver levesteder for mange arter og ikke mindst god overvintring til f.eks. pindsvin, salamandre m.fl.

6. Blottet mineraljord

Generelt: Skrænter og brud med blottet jord danner levesteder fra insekter, som foretrækker den varme, løse jord. Samtidig giver det etableringsmuligheder for nye plantearter, som har brug for huller i den ellers tætte vegetation. På blottet sandet og næringsfattig mineraljord er der gode betingelser for, at der kommer mange forskellige vilde blomster. Hvis jorden ligger soleksponeret, vil arealet tiltrække mange insekter, herunder jordboende bier, pga. varmen. Undgå jordbehandling, tilplantning og gødskning, da dette ødelægger arealet som redested.

Specifikt for bedriften: Det skønne ved denne ejendom er, hvordan mange af alle disse naturtyper og –elementer ligger i tilknytning til hinanden, i en fin mosaik. Ligeledes denne østvendte "plet" med partier af bar, sandjord. Der var både partier i skygge og nogle, som lå soleksponerede. De egentlige lodrette, små "skrænter", som var helt oplagte redesteder/bo for jordboende, vilde bier, var dog delvist skygget af træer og er derfor i mindre grad helt oplagte. Mange insekter, krybdyr m.fl. kan dog have glæde af de soleksponerede flader. Den blottede mineraljord og skrænterne er et meget velkomment naturelement og får 6 ud af 8 stjerner.

Anbefaling: Det er fint, at lade køerne græsse og færdes på arealet. De medvirker til at holde det åbent. Man kunne evt. fælde enkelte- eller mindre partier af de unge træer for at få mere sol på skrænterne. I så fald bør det gøres strategisk i forhold til lysindfald fra syd. Man kan også "ringe" træerne. Ved at ringe træerne slår man dem ihjel, men uden at fælde dem. Man efterligner således de store græsseres effekt på træerne. De vil dø langsomt og på sigt kunne tilbyde opretstående, dødt ved. Lad endelig stammerne stå/ligge til død og henfald. Anbefalingen gælder, som sagt, de unge træer, og ikke de ældre, fritstående træer, som også fandtes i nærheden.

Øverst: Skrænt og større partier af blottet, næringsfattig sandjord – delvist soleksponeret.

Nederst: enkelte små huller i skrænterne fra jordboende bier/insekter

7. Jorddige

Generelt: Jorddiger kan være fine småbiotoper i landskabet. Fordi disse biotoper ikke omlægges, har de høj værdi som levested for bl.a. de vilde bier. Sådanne blomsterrige biotoper har en langt højere naturværdi end f.eks. blomsterstriber som udsås, fordi de har lang kontinuitet. Lang kontinuitet giver typisk flere arter og levesteder. Det er særligt fremmende for biodiversiteten hvis digerne omfatter store enkeltstående træer.

Specifikt for bedriften: Langs markvejen ned mod engen, lå et gammelt jorddige. På den ene side var det hårdt græsset af køerne, som på besøgstidspunktet lod til at foretrække urterne på diget, i stedet for græsmarken. Køerne skrabede desuden i diget og lavede pletter med bar jord, men også egentlige huller. Normalt kan vi godt lide pletter med bar mineraljord, men da digerne er beskyttede, kulturelle fortidslevn, er det ikke en fordel lige netop her. På den modsatte side, hvor køerne ikke kunne nå, var vegetationen lang og domineret af langt, tæt græs og færre blomster. Der stod enkelte træer og en tjørn på jorddiget. Diget får 4 ud af 6 mulige point.

Anbefaling: Undgå påvirkning ved jordbehandling og gødskning, da dette ødelægger arealet som levested og reducerer antallet af forskellige blomster. Hav gerne en buffer til diget, når du jordbehandler og udbringer gødning. Hvis en buffer kan tilpasses i bredden til markens størrelse og dine maskiners arbejdsbredde, giver det måske tilmed god økonomisk mening. Udfør også gerne eventuel slåning af diget til efter blomsterne er afblomstrede og har sat frø. På den måde sikres føde til insekterne i sæsonen, samt planternes overlevelse det følgende år. Man kan med fordel slå arealet ultimo april/primomaj, og/eller i oktober, samt ikke mindst fjerne afklippet materiale for at mindske næringsstofniveauet og tilgroning, og fremme blomstringen. Det er fint, at køerne kan græsse det under hegnet, men pas på de ikke får ødelagt det beskyttede dige.

Øverst:
Jorrdige

Nederst: Håret
høgeurt

8. Naturligt slynget vandløb

Generelt: Et naturligt slynget vandløb med brede bræmmer eller randzoner, skaber et varieret miljø for både vandlevende organismer og sumpplanter. Et naturligt slynget vandløb består oftest af afsnit med stillestående dybere vand (kaldet høl), og afsnit med hurtigtstrømmende kraftigt iltet vand (kaldet stryg). Stryg er meget vigtige for vandlevende insekter, samt fiskenes yngel. De mere stillestående høl fungerer bl.a. som standsted for større fisk. Et sundt vandløb har en forskelligartet flora af f.eks. almindelig vandranunkel, hjertebladet vandaks, brøndkarse, smalbladet mærke, vandpest, tykbladet ærenpris og kors-andemad. Vandløbets brinker kan opnå en meget varieret flora af amfibiske planter som pilblad, pindsvineknop, eng-kabbeleje og vandmynte. Vandløbets planter udgør vigtige gemmesteder og et fødegrundlag for mange af vandløbets organismer. En høj score forudsætter at vandløbet har en naturlig slyngning med et varieret plantedække.

Specifikt for bedriften: Engen havde brinker ned til Simested å og på en plads i engen havde du fået lov af kommunen til, at lade kvierne drikke direkte af åen. Det har resulteret i at brinkerne på dette sted er blevet "ødelagt" så vandet løber lidt ind på engen også. Det medvirker til, at skabe en naturlig dynamik i åens forløb og bliver (under visse forudsætninger) lige så stille mere accepteret og udbredt rundt omkring i kommunerne. Plantedækket er desuden blevet ødelagt og området er temmelig optrådt. Det er naturligvis svært at undgå når så mange dyr drikker på det samme lille sted. Elementet for 4 ud af 7 mulige point.

Anbefaling: Hvis det kunne tillades, at lave samme foranstaltning et eller flere andre steder på arealet, eller endda fjerne hegnet helt, langs åen, kunne det måske lette belastningen på det nuværende drikkested, således der ikke blev ligeså voldsomt optrådt på et enkelt sted. I stedet kunne det over tid give en mere glidende overgang mellem å og land, med fladere brinker og en mere forskelligartet gradient af vand, sump og landplanter. Det skal naturligvis først og fremmest være sikkert for dyrene.

9. Eng

Generelt: Næringsfattige engområder med en naturlig hydrologi er vigtige levesteder for mange organismegrupper. Eng-blomme, eng-troldurt, orkidéer som maj-gøgeurt, sjældne mosser, forskellige arter af star, kransnålalger og et væld af sommerfugle og andre insekter har brug for dette habitat som levested. Det blomsterrige landskab kan give føde til mange forskellige insekter. En høj score forudsætter at der er blomster gennem hele sæsonen. Det er særligt vigtigt at bevare den naturlige hydrologi samt, gennem et passende græsningstryk, at sørge for blomster gennem hele vækstsæsonen.

Specifikt for bedriften: Kun dele af engen er registret som beskyttet natur. Umiddelbart var engen generelt ikke blomsterrig, men på netop de små delområder, som havde en høj HNV, fandtes bl.a. Eng-nellikerod, trævlekrone og ranunkel. Nogle dele af engen havde tendens til at være overgræsset, andre steder var mindre interessante for dyrene. Engen var i øvrigt en fin mosaik af højere og lavere liggende arealer, vandhul med gammel pilekrat, enkelte fritstående træer m.m. I og omkring engen var flere frahegnede kildevæld, krat, skovpartier o. lign. Engen får 5 ud af 10 stjerner. Der er stort potentiale for, at lave noget super fin natur.

Anbefaling: Som med de overdrevslignende græsarealer (1.) er anbefalingen en lang græsningssæson med et lavt dyretryk, for at undgå overgræsning og dermed tillade blomstring til gavn for bestøvere og andre insekter. Fordi der både er højere og lavere arealer er der gode muligheder for en længere sæson. Det kunne give en spændende variation, hvis man medhegnede nogle af de frahegnede krat og skovpartier. Det ville skabe en dynamik i de træbevoksede partier, som er til stor gavn for biodiversiteten, og formentligt, på sigt, skabe en mindre brat overgang mellem lysåbent og bevokset areal. Samtidig vil det formentligt være et attraktivt, skyggefuldt sted for dyrene at hvile på de varmeste sommerdage. Som tidligere nævnt skal det naturligvis først og fremmest være sikkert for dyrene, at færdes der.

Øverst: Eng-nellikerod
Nederst: Trævlekrone

Hegnslinjerne skaber en brat overgang mellem lysåbent og bevokset. Adgang for dyrene vil skabe en god dynamik og tilbyde dem flere steder med skygge om sommeren

10. Skov

Generelt: Skove er levested for dyr, planter og svampe som ellers er sjældne ude i det åbne land. Skove med gamle træer og dødt ved er ekstra værdifulde, fordi de byder på bo til fugle (f.eks. spætter), insekter og svampe. Rigtig mange arter knytter sig til dødt eller døende vedplanter. Små områder i skovene uden træer kan skabe lysninger, hvor blomster og sommerfugle kan leve. En græsnings- og stævningssskov kan være særligt artsrige da de ofte er meget lysåbne og har en meget rig skovbundsflora. Gamle skovbryn med flere arter af hvidblomstrende træer og buske (bl.a. slåen og engriflet hvidtjørn, skov-æble, almindelig hæg og mirabel) giver føde til insekterne. Udlægning af dødt ved i skovbryn efter evt. slåning bidrager også til levesteder for insekter og svampe.

Specifikt for bedriften: Sidste stop på Naturtjekket var et relativt stort skovstykke (+20 ha). Det var et kuperet område med en blanding af unge og gamle træer, nåle- og løvskov, med lidt begyndende skovbryn (på den side vi ankom fra), samt delvist lysåbne partier med dødt ved efter stormfald. Skoven støder desuden op til Snæbum Bæk. Skoven får 8 ud af 9 mulige point.

Anbefaling: Helårsgræsning med ganske få dyr (2-5 stk.), af robust race, vil være ideelt i skoven her. Gerne i ét stort hegn, med adgang til bækken, og om muligt omfattende en lille buffer af de omkringliggende omdriftsarealer. Det kunne f.eks. være kiler, hjørner eller en buffer tilpasset markernes størrelse og markredskabernes arbejdsbredde, hvilket medvirker til en mere rationel markdrift og mere natur. Det kunne også være striber langs skoven, som måske alligevel giver et ringere udbytte, pga. skygge. OBS. Da der er tale om fredsskov ville et eventuelt græsningsprojekt kræve en dispensation. Jeg tror dog det er sandsynligt at opnå, da biodiversitetsskov i særdeleshed er kommet på dagsordenen, og her kunne laves et virkeligt fint projekt i en fornuftig størrelse. Kunne skoven og mosen (2.) omfattes i samme hegn, med accept fra en anden lodsejer? Din ejendom har virkeligt noget, at byde på!

Begyndende skovbryn med bl.a. hyld.

Lysåbne partier med væltede, døde træer efter storm.

Ønsker du at vide mere?

Du er altid velkommen til at kontakte SEGES

Andrea Oddershede på anod@seges.dk, eller ring på tlf: 87405444.

Appen for § 3-natur - beskyttet natur

Med telefonen i hånden kan søge informationer om din natur, når du står ude på bedriften. Ligesom på Miljøportalen kan du få et overblik over den beskyttede natur, læse artslister for arealerne, samt undersøge HNV-score.

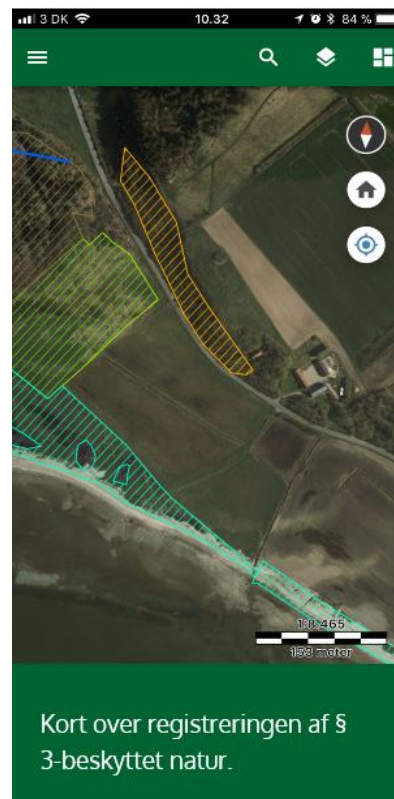
Miljøportalen

Få et overblik over naturen på din bedrift. Her kan du få information om arealer med beskyttet natur, HNV-score og artslister for dine arealer:

<https://arealinformation.miljoportal.dk>

SEGES

Appen "Beskyttet natur"
Søg info om naturen når du står derude.

HNV-score

High Nature Value (HNV) er en indikator for et areals naturværdi og bruges til at prioritere naturplejeindsatsen. En Høj HNV-værdi indikerer høj naturværdi.

